

Česká společnost pro právo životního prostředí

ZPRAVODAJ

Číslo 3/2024

Květen-červen 2024

Vážení členové České společnosti pro právo životního prostředí,

oslovujeme Vás tentokrát před letními (pro nás vysokoškolské učitele akademickými) prázdninami, kdy asi všichni vyrazíme do přírody, ať už do té naší nebo po Evropě či do ještě vzdálenější zahraniční.

Uplynulé týdny přinesly různé, některé pozitivní a některé negativní zprávy. V různých fázích projednávání a přijímání jsou novely zákona o ochraně ZPE, lesního, vodního, o myslivosti, o ochraně přírody a krajiny, o podmínkách provozování zoologických zahrad a řada dalších právních norem, jak se ostatně dočtete v našem Zpravodaji. O podzákoných předpisech ani nemluvě.

Takže zase bude o čem a nad čím se hádat, co komentovat, co učit, co prosazovat v praxi, na co nadávat, o čem psát, co ne/dodržovat atd. Snad to s naším novým environmentálním právem životního prostředí a příroda zase nějak zvládnou?!

Ostatní naše zprávy jsou snad vesměs docela pozitivní.

Doufáme, že i další úvodník bude moci být opět alespoň trochu optimistický. Přejeme Vám příjemné čtení našeho třetího Zpravodaje ČSPŽP, stejně jako radostné prázdniny a dovolené.

S pozdravem

Prof. JUDr. Milan DAMOHORSKÝ, DrSc.
předseda

JUDr. Jakub KANICKÝ
tajemník

Stalo se

Shaping Climate Law: Dynamic Roles of State and Non-State Actors

ÚSTAV	STÁTU
A	PRÁVA

Centrum pro klimatické
právo a udržitelnost

Ve dnech **30. až 31. května 2024** se konala mezinárodní konference ke klimatickému právu, kterou uspořádalo Centrum pro klimatické právo a udržitelnost (CLASS) Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i. Tématem konference byla role státních i nestátních aktérů v utváření klimatického práva (postavení států na mezinárodní u vnitrostátní úrovni, role jednotlivců, občanské společnosti a businessu, úloha soudů). Konferenci zahájili významní hosté: Prof. Laurence Boisson De Chazournes, Prof. Annalisa Savaresi a Dr. Moritz Reese. Konference proběhne pouze prezenčně. V celkem 10 panelech následně diskutovalo více než 60 účastníků konference.

[Bližší informace o konferenci jsou dostupné zde.](#)

[I těm, kteří se konference nezúčastnili, je do konce července 2024 otevřena výzva k zasílání abstraktů kapitol připravované kolektivní knihy.](#)

Slovenská konference o potravinovém právu

Ve dnech **13. a 14. června 2024** se díky spolupráci Právnické fakulty Univerzity v Trnavě a Potravinářské komory Slovenska konala na Zochově chatě IV. mezinárodní vědecká konference o potravinovém právu. Na konferenci vystoupila řada účastníků z mnoha různých oborů. Online příspěvek na téma „Environmentální označování potravin v České republice a problémy s tím spojené“ prezentoval také prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

[Bližší informace o konferenci jsou dostupné zde.](#)

Doktorandská konference v KRNAPu

KATEDRA PRÁVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

PRÁVNICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Ve dnech **19. až 21. června 2024** se ve Výchovném středisku Univerzity Karlovy v Peci pod Sněžkou uskutečnil další ročník doktorandské vědecké konference, kterou uspořádala Katedra práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy za finanční podpory Rektorátu Univerzity Karlovy v rámci grantového projektu SVV 260624/2023.

Hlavním tématem konference byl „Vliv vlastnického práva na životní prostředí a lidské zdraví v éře klimatické změny“. Organizátory konference z řad učitelů byli Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc., doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D., a JUDr. Veronika Tomoszková, Ph.D.

Konference se s rozličnými příspěvky zúčastnilo celkem 11 doktorandů ze tří právnických fakult (Univerzita Karlova, Masarykova univerzita, Univerzita Palackého):

- » JUDr. Jana Sehnalová (PF UK): Pozemkové vlastnictví pro(ti) myslivost(i)?
- » Mgr. Kristýna Králová a Mgr. Barbora Pospíšilíková (PF MUNI): Černá stavba pohledem vybraných složek životního prostředí
- » Mgr. Karel Huneš (PF UPOL): Odpovědnost vlastníka při veřejném užívání přírodních statků
- » JUDr. Jakub Kanický (PF UK): Právní aspekty navrhovaného zálohování plastových a kovových nápojových obalů v České republice
- » JUDr. Markéta Škvorová (PF UK): Evidence omezení vlastnického práva z důvodu ochrany životního prostředí v katastru nemovitostí
- » Mgr. Markéta Gregorová (PF UK): Vývoj mezinárodního práva sdílení podzemních vod státy ve světle klimatické změny
- » JUDr. Jakub Straka (PF UK): Vlastnické právo v kontextu poměřování veřejných a soukromých zájmů
- » Mgr. Václav Brabec (PF UK): Potřebuje Česká republika zákon o ČHMÚ?
- » JUDr. Piero Orlandin, LL.M. (PF UK): Dopady změny klimatu a odpovědnost států za porušení lidskoprávních závazků – vývoj a budoucí trendy
- » JUDr. Klára Djemel (PF UK): Dobrovolné nástroje ochrany životního prostředí přijímané vlastníky

Součástí konference byl též pěší výlet do Krkonošského národního parku, konkrétně na Čertovy schody, do Modrého dolu a do Obřího dolu se zakončením v centru Pece pod Sněžkou. Výstupem konference bude konferenční sborník.

Stane se

Výstava Planeta Praha

Od 21. března do 1. září 2024 probíhá v Centru architektury a městského plánování v Praze (CAMP) výstava Planeta Praha. Ta návštěvníkům umožňuje prozkoumat hlavní město zcela jinak, než jsou zvyklí – „očima“ rostlin a živočichů. Prostřednictvím řady interaktivních prvků včetně virtuální reality se návštěvníci mohou na chvíli stát terénními výzkumníky a objevovat skrytý život pražské přírody. Výstava vznikla ve spolupráci s tvůrci stejnojmenného dokumentárního filmu a knihy. Vstup je zdarma. [Bližší informace najdete na tomto odkazu.](#)

25. ročník slovensko-polsko-české konference

Ve dnech 12. až 14. září 2024 by měla v lázních Sliač na Slovensku proběhnout jubilejní již 25. slovensko-polsko-česká konference z oblasti práva životního prostředí, jejímž letošním organizátorem je Právnická fakulta Trnavské univerzity. Stěžejním tématem by měly být tzv. dobrovolné nástroje ochrany životního prostředí. Bližší informace k letošnímu ročníku budou teprve zveřejněny.

Bratislavské právnické fórum 2024

BRATISLAVSKÉ
PRÁVNICKÉ
FÓRUM

Update (pozor, změna data konání): Ve dnech 17. až 19. září 2024 se bude v prostorách Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě konat další ročník tradiční mezinárodní konference Bratislavské právnické fórum. Letošní ročník bohužel nebude mít samostatnou sekci environmentálního práva jako v minulých letech, nýbrž bude společná sekce správního a environmentálního práva s tématem „Procesní zásady

práva na spravedlivý proces ve správním trestání“. Ústředním tématem plenárního zasedání konference pak je „Vliv evropského práva na národní právní řády“.

Do **8. září 2024** je otevřena možnost přihlašování se prostřednictvím online registračního systému [zde](#). [Více informací naleznete zde](#).

Soutěž o Cenu Zdeňka Madara

Bude pořádána celostátní soutěž o Cenu Zdeňka Madara pro studenty právnických fakult. Soutěž by měla proběhnout online v zimním semestru akademického roku 2024/2025. Bližší informace připravujeme (garantuje JUDr. Veronika Tomoszková, Ph.D.).

Novinky v právu životního prostředí

Směrnice anti-SLAPP

Podle nově přijaté směrnice (EU) 2024/1069 (tzv. směrnice anti-SLAPP, *anti-Strategic Lawsuit against Public Participation*) mají členské státy povinnost zavést procesní nástroje ochrany proti zjevně neopodstatněným žalobním návrhům nebo zneužívajícím soudním řízením v občanskoprávních věcech s přeshraničním dopadem, zahájeným proti fyzickým a právnickým osobám proto, že jsou zapojeny do účasti veřejnosti v záležitostech veřejného zájmu (mj. v záležitostech životního prostředí). Takovými nástroji mají být např. uložení povinnosti žalobci složit jistotu na náhradu nákladů řízení, možnost zamítnutí žaloby v co nejranější fázi řízení, přiznání plné náhrady nákladů řízení žalovanému či sankce nebo jiná rovnocenně účinná vhodná opatření (např. povinnost k náhradě škody či zveřejnění rozhodnutí), pokud tak stanoví vnitrostátní právo. Lhůta pro transpozici směrnice je do 7. května 2026.

Úplné znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1069 ze dne 11. dubna 2024 o ochraně osob zapojených do účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými žalobními návrhy nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategická soudní řízení proti účasti veřejnosti“) je dostupné [zde](#).

Sweetman: schvalování záměrů na menších útvarech povrchových vod

Soudní dvůr v rozsudku ze dne 25. 4. 2024, *Sweetman*, C-301/22, přijal výklad, podle něhož – zjednodušeně řečeno – se základní povinnosti podle rámcové směrnice o vodách (zejména charakterizace, klasifikace a monitorování stavu) samy o sobě nevztahuje na útvary povrchových vod o velikosti nižší než stanoví směrnice (konkrétně v této věci jezera o velikosti plochy menší než 0,5 km²). Zároveň je však třeba vždy zohlednit, že vodní útvary jsou často propojené. Při schvalování záměru na menším vodním útvaru je proto třeba vždy zohledňovat možný vliv záměru na propojené vodní útvary, na něž se již uvedené povinnosti podle rámcové směrnice o vodách vztahovat mohou. Proto i při schvalování záměrů na menších útvarech povrchových vod, na něž se nevztahuje povinnost charakterizace, klasifikace a monitorování stavu, se mohou uplatnit další požadavky směrnice, zejména požadavek (i) zabránit zhoršení stavu, (ii) zajistit dosažení alespoň dobrého stavu a (iii) zajistit soulad záměru s opatřeními v rámci programu pro danou oblast povodí.

Případ se týkal malého jezera Loch an Mhuilinn o rozloze 0,083 km² na ostrově Gorumna (Irsko). Irská společnost Bradán Beo Teoranta chovající lososy požádala o povolení čerpat sladkou vodu z tohoto jezera k máčení nemocných lososů, aby se zbavili améboidního onemocnění žaber a mořských vší. Toto povolení bylo uděleno příslušným úřadem An Bord Pleanála. Pan Sweetman podal proti tomuto povolení odvolání. Tvrdil, že vydání povolení by porušilo povinnost podle článku 4 (1) rámcové směrnice o vodách provádět nezbytná opatření k zabránění zhoršování stavu jezera Loch an Mhuilinn.

Soudní dvůr v podstatě řešil dvě předběžné otázky: zda existuje povinnost charakterizovat a klasifikovat jezera menší než 0,5 km² a stanovit a monitorovat jejich ekologický stav, a zda se povinnosti dosáhnout dobrého stavu povrchových vod a zabránit jejich zhoršování vztahují na tyto vody.

Odpovědi Soudního dvora na obě otázky byly v zásadě záporné. Soudní dvůr vyšel z výslovného znění rámcové směrnice, jakož i z *travaux préparatoires* k ní. Zohlednil také, že povrchové vody zahrnují velký počet velmi malých vodních útvarů, u nichž může být administrativní zátěž spojená se správou obrovská. (Tento závěr však nebrání členským státům, aby podřídily i jezera o velikosti plochy menší než 0,5 km² pravidlům rámcové směrnice o vodách.)

Soudní dvůr však zároveň doplnil, že povrchové vody mohou být přirozeně propojeny, a tedy kvalita menšího útvaru povrchové vody, na který se základní povinnosti podle rámcové směrnice (charakterizace, klasifikace, monitorování

stavu) samy o sobě nevztahují, může ovlivnit kvalitu jiného, většího útvaru povrchové vody, na který se tyto povinnosti podle rámcové směrnice o vodách vztahují. Proto pokud příslušný orgán rozhoduje o žádosti o schválení záměru, jenž může mít dopad na určité jezero, pro které vzhledem k jeho velikosti plochy menší než 0,5 km² nebyly stanoveny referenční podmínky jeho charakteristik ani zřízen program pro monitorování stavu vod, je přesto povinností příslušného orgánu, aby zabezpečil:

- » zaprvé, že uskutečnění takového záměru nezpůsobí z důvodu jeho účinků na takové jezero zhoršení stavu jiného útvaru povrchové vody, který byl nebo měl být tímto členským státem určen jako „typ“ útvaru povrchové vody podle směrnice, ani neohrozí dosažení dobrého stavu povrchových vod či dobrého ekologického potenciálu a dobrého chemického stavu takového jiného útvaru povrchové vody, a
- » zadruhé, že uskutečnění tohoto záměru bude v souladu s opatřeními prováděnými v rámci programu pro dotyčnou oblast povodí.

Úplné znění rozsudku Soudního dvora ze dne 25. 4. 2024, *Sweetman*, C-301/22, je dostupné zde.

Jedná se o další významný judikát z oblasti práva životního prostředí, který vzešel z podnětu pana Sweetmana (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 11. 4. 2013, *Sweetman*, C-258/11, který se týkal směrnice o stanovištích).

Nařízení o přepravě odpadů

Dosavadní nařízení (ES) č. 1013/2006, o přepravě odpadů, se s účinkem od 20. května 2024 zrušuje a je nahrazeno novým nařízením (EU) 2024/1157, o přepravě odpadů, aby by bylo zajištěno naplňování Zelené dohody pro Evropu a nového akčního plánu pro oběhové hospodářství. Nové nařízení má za cíl usnadnit přepravu odpadů určených k opětovnému použití a recyklaci v EU, zamezit vyvážením problémů EU s odpadem do třetích zemí a umožnit účinnější předcházení a řešení nedovolené přepravy odpadů.

Úplné znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1157 ze dne 11. dubna 2024 o přepravě odpadů, o změně nařízení (EU) č. 1257/2013 a (EU) 2020/1056 a o zrušení nařízení (ES) č. 1013/2006 je dostupné zde.

Stručný přehled obsahu nového nařízení je dostupný na webových stránkách Evropské komise.

Směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí

Nová směrnice (EU) 2024/1203 stanoví celounijní minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů proti životnímu prostředí a sankcí za ně. Nahrazuje předchozí směrnici z roku 2008. Rozsah harmonizace je oproti dosavadní právní úpravě podstatně širší. Rozšiřuje se seznam jednání, která mají být považována za trestný čin. Nově se také stanovují podrobné minimální požadavky na ukládání sankcí (trestů i ochranných opatření), jakož i další opatření, které mají za cíl zvýšit účinnost ochrany životního prostředí trestněprávními prostředky. Lhůta pro transpozici směrnice je do 21. května 2026.

[Úplné znění směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2024/1203 ze dne 11. dubna 2024 o trestněprávní ochraně životního prostředí a o nahrazení směrnic 2008/99/ES a 2009/123/ES je dostupné zde.](#)

Nářízení o portálu průmyslových emisí

Nářízení (EU) 2024/1244 stanovuje pravidla pro plnění ohlašovacích povinností a fungování portálu průmyslových emisí (*Industrial Emissions Portal*), který nahrazuje evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR). Cílem je poskytnout veřejnosti bezplatný online přístup k integrovanějšímu a soudržnějšímu souboru údajů o hlavních tlacích na životní prostředí vytvářených průmyslovými zařízeními. Nářízení se použije od 1. ledna 2028 a zrušuje se jím dosavadní nařízení (ES) č. 166/2006 (E-PRTR).

[Úplné znění nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2024/1244 ze dne 24. dubna 2024 o ohlašování environmentálních údajů z průmyslových zařízení, o zřízení portálu průmyslových emisí a o zrušení nařízení \(ES\) č. 166/2006 je dostupné zde.](#)

[Portál průmyslových emisí je dostupný zde.](#)

Nářízení o kritických surovinách

Cílem zcela nového nařízení (EU) 2024/1252, o kritických surovinách (*Critical Raw Materials Act*), je snížit riziko narušení dodávek kritických surovin (přírodních zdrojů) v EU. Za tím účelem nařízení zavádí zvláštní právní rámec, který mj. předpokládá přijímání opatření na podporu udržitelnosti a oběhovosti kritických surovin.

Úplné znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1252 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020 je dostupné [zde](#).

Stručný přehled obsahu nového nařízení je dostupný na webových stránkách [Evropské komise](#).

High Court of Justice – Carbon Budget Delivery Plan

Anglický *High Court of Justice* rozsudkem ze dne 3. 5. 2024 rozhodl, že britská vláda (resp. *Secretary of State for Energy Security and Net Zero*) již podruhé při přijímání *Carbon Budget Delivery Plan* (konceptního dokumentu v oblasti ochrany klimatu) porušila svou povinnost podle paragrafu 13 *Climate Change Act 2008*, tj. povinnost připravit takové návrhy a politiky, které umožní splnit uhlíkové rozpočty, které byly stanoveny podle tohoto zákona. Soud rozhodl na základě žalob tří nevládních organizací *Friends of the Earth*, *ClientEarth* a *Good Law Project*.

Plné znění rozsudku [*R (Friends of the Earth and others) v Secretary of State for Energy Security and Net Zero [2024] EWHC 995 (Admin)*] je dostupné [zde](#).

Právní rozbor rozsudku od *Friends of the Earth* je dostupný [zde](#).

Směrnice o energetické náročnosti budov

V Úředním věstníku bylo vyhlášeno přepracované znění směrnice o energetické náročnosti budov, které přináší řadu zásadních změn sledujících dosažení dvou hlavních cílů: 1) výrazně nižší emise skleníkových plynů a spotřebu energie do roku 2030 a 2) úplnou klimatickou neutralitu do roku 2050. Nové znění směrnice je součástí strategie *Renovační vlna pro Evropu*.

Přepracované znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1275 ze dne 24. dubna 2024 o energetické náročnosti budov je dostupné [zde](#).

Podrobné shrnutí změn je dostupné v angličtině v otázkách a odpovědích [Evropské komise zde](#).

Změna Dohody o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků

Ve Sbírce zákonů bylo vyhlášeno sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí změn příloh 2 a 3 Dohody o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků (zkráceně *African-Eurasian Waterbird Agreement*, AEWA). Uvedená dohoda AEWA, přijatá v rámci bonnské Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (1979), vstoupila v platnost již v roce 1999. Od té doby se však stav ochrany druhů vodních ptáků chráněných podle dohody AEWA změnil. Proto vznikla potřeba změnit i samotnou dohodu AEWA, převážně směrem ke zpřísnění ochrany řady druhů. Změny byly připraveny již na 8. zasedání smluvních stran v roce 2022. Pro Českou republiku upravené znění dohody AEWA nevyvolává potřebu legislativních změn, protože potřebnou úroveň ochrany vyžaduje již směrnice o ptácích. Výjimkou je 5 druhů vodních ptáků (husa velká evropská, husa polní evropská, rzozhlávka rudozobá, kulík bledý, ústříčník velký středoasijský), které směrnicí o ptácích dostatečně chráněny nejsou. Proto Evropská komise ve vztahu k těmto 5 druhům podala výhradu tak, aby požadavek na přísnější úroveň ochrany těchto druhů nevstoupil pro členské státy EU v platnost.

Sdělení č. 116/2024 Sb., o přijetí změn příloh 2 a 3 Dohody o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků, je dostupné [zde](#).

Německý *Klimaschutzprogramm* soud shledal nedostatečným

Německý správní soud *Oberverwaltungsgerichts Berlin-Brandenburg* ve věci žalob spolku *Deutsche Umwelthilfe* rozsudkem ze dne 16. 5. 2024 (OVG 11 A 22/21, OVG 11 A 31/22) shledal, že spolkový program ochrany klimatu (*Klimaschutzprogramm*), který přijala německá vláda v roce 2023, je nedostatečný a je v rozporu s německým zákonem o ochraně klimatu (*Klimaschutzgesetz*). Podle soudu je totiž již nyní předvídatelné, že v letech 2024 až 2030 mnoho odvětví ekonomiky překročí zákonem stanovená nejvyšší přípustná množství vypouštěných skleníkových plynů – pravděpodobně s výjimkou odvětví zemědělství. Soud rovněž kritizoval metodické nedostatky programu a uvedl, že byl částečně založen na nereálných předpokladech. Proti rozsudku je přípustný opravný prostředek k *Bundesverwaltungsgericht*.

Tisková zpráva k rozsudku *Oberverwaltungsgerichts Berlin-Brandenburg* v němčině je dostupná [zde](#).

Poradní stanovisko Mezinárodního tribunálu pro mořské právo

Dne 21. května 2024 na žádost Komise malých ostrovních států pro změnu klimatu a mezinárodní právo vydal Mezinárodní tribunál pro mořské právo poradní stanovisko, které rozebírá povinnosti smluvních stran Úmluvy OSN o mořském právu (1982) v oblasti změny klimatu. Přestože svou formou není poradní stanovisko právně závazné, jeho mimořádný faktický význam je nezpochybnitelný a jedná se o velký úspěch malých ostrovních států. Tribunál totiž v poradním stanovisku dovedl poměrně rozsáhlé povinnosti smluvních stran k ochraně mořského prostředí, druhů a území států před negativními dopady změny klimatu (včetně oteplování a okyselování moří a vzestupu mořské hladiny). Emise skleníkových plynů posoudil jako jednu z forem znečišťování moří.

[Celé znění poradního stanoviska v angličtině je dostupné zde.](#)

[Komentáře k poradnímu stanovisku od předních právníků \(např. Jacqueline Peel, Christina Voigt\) naleznete na *Verfassungsblog*.](#)

Polsko je povinno zaplatit penále uložené v rámci věci týkající se dolu Turów

Rozsudkem ze dne 29. 5. 2024, Polsko v. Komise, spojené věci T-200/22 a T-314/22, Tribunál zamítl žaloby, kterými Polsko napadlo rozhodnutí, jimiž Evropská komise započítala proti pohledávkám Polska vůči EU dlužné denní penále za nesplnění předběžného opatření ve věci týkající se dolu Turów.

Připomeňme, že v únoru 2021 podala Česká republika proti Polsku žalobu k Soudnímu dvoru (C-121/21). Tvrdila, že rozšíření a prodloužení těžby hnědého uhlí v povrchovém dole Turów (Polsko) porušuje unijní právo. V průběhu řízení Soudní dvůr nařídil předběžným opatřením Polsku, aby bezodkladně pozastavilo těžbu v tomto dole až do vyhlášení rozsudku, kterým bude skončeno řízení v této věci. Vzhledem k tomu, že Polsko toto předběžné opatření nesplnilo, byla mu dne 20. září 2021 uložena povinnost zaplatit denní penále ve výši 500 000 EUR až do úplného splnění povinností vyplývajících z uvedeného předběžného opatření.

Dne 3. února 2022 uzavřelo Polsko s Českou republikou dohodu o smírném řešení, a v důsledku toho byla věc vyškrtuta z rejstříku Soudního dvora. Polsko částky dlužné z titulu penále nezaplatilo. Z tohoto důvodu jej Komise v pěti po sobě následujících rozhodnutích informovala, že započte dluh proti různým

pohledávkám Polska vůči EU. Výše takto vymožené hlavní částky činí 68 500 000 EUR za období od 20. září 2021 do 3. února 2022.

Tribunál v nynějším rozsudku shledal, že dohoda mezi Polskem a Českou republikou se nijak nedotýká povinnosti Polska zaplatit denní penále za období od 20. září 2021 do 3. února 2022. Komise tak provedla započtení po právu.

Úplné znění rozsudku Tribunálu ze dne 29. května 2024, Polsko v. Komise, spojené věci T-200/22 a T-314/22, je dostupné [zde](#).

Komise vyzvala Česko, aby zlepšilo podmínky pro získání autorizace obalové společnosti

Evropská komise informovala Česko, že jeho opatření, jimiž je společnost EKO-KOM, a.s., jmenována po více než dvě desetiletí jedinou autorizovanou obalovou společností, mohou být v rozporu s pravidly EU v oblasti hospodářské soutěže.

Komise zastává předběžný názor, že některá ustanovení českého zákona o obalech, jakož i prosazování těchto pravidel ze strany Česka, mohly vytvořit významné překážky vstupu na trh pro konkurenční společnosti. Mezi tyto překážky patří obtížně splnitelné požadavky týkající se autorizace, jako jsou přísné smluvní a finanční podmínky. Patří mezi ně rovněž skutečnost, že společnost EKO-KOM, a.s., může ovlivňovat řízení o vydání autorizace jiným žadatelům, neboť má jako zavedený provozovatel přístup ke spisovému materiálu žádostí potenciálních nových účastníků na trhu a právo se k těmto žádostem vyjadřovat. Kromě toho jsou potenciální noví účastníci trhu povinni koordinovat některé aspekty svých plánovaných obchodních činností se společností EKO-KOM, a.s., jakožto zavedeným provozovatelem.

Komise ve výzvě vyjádřila své obavy z narušení hospodářské soutěže. Pokud by byl předběžný názor Komise potvrzen, předmětné jednání by bylo v rozporu s článkem 106 SFEU ve spojení s článkem 102 SFEU.

Šetření Komise bylo zahájeno na základě stížnosti české společnosti REMA AOS, a.s., která se neúspěšně pokusila vstoupit na trh sběru a využití obalových odpadů v Česku. Pět dalších společností se rovněž neúspěšně pokoušelo vstoupit na trh.

Tisková zpráva Evropské komise je dostupná [zde](#).

Prováděcí předpisy k novému stavebnímu zákonu

Ve Sbírce zákonů byla vyhlášena dlouho očekávaná vyhláška č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu. Ta provádí ustanovení nového stavebního zákona (č. 283/2021 Sb.). Vyhláška stanoví podrobné požadavky na vymezení pozemků a na umístování staveb a dále technické požadavky na stavby. Vyhláška zavádí jak obecné požadavky na všechny druhy staveb bez rozdílu, tak specifické požadavky na konkrétní druhy staveb a požadavky pro velká sídla. Oproti dosavadní právní úpravě by vyhláška měla přispět k větší přehlednosti požadavků na výstavbu, neboť je upravuje uceleně v jednom prováděcím právním předpisu. Vyhláška nabývá účinnosti 1. 7. 2024 spolu s novým stavebním zákonem.

Vedle toho byla publikována také vyhláška č. 149/2024 Sb., o provedení některých ustanovení stavebního zákona, která stanovuje vzory formulářů podle nového stavebního zákona a blíže provádí některá jeho další ustanovení.

Konečně byla také přijata vyhláška č. 190/2024 Sb., o podrobnostech provozu některých informačních systémů stavební správy, která upravuje fungování nových informačních systémů stavební správy včetně portálu stavebníka.

[Vyhláška č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu, je dostupná zde.](#)

[Vyhláška č. 149/2024 Sb., o provedení některých ustanovení stavebního zákona, je dostupná zde.](#)

[Vyhláška č. 190/2024 Sb., o podrobnostech provozu některých informačních systémů stavební správy, je dostupná zde.](#)

Švýcarský parlament se staví negativně k rozsudku ESLP ve věci *KlimaSeniorinnen*

Obě komory švýcarského Federálního shromáždění (Národní rada i Rada kantonů) přijaly usnesení, jimiž se negativně a velmi kriticky staví k rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 9. 4. 2024, *KlimaSeniorinnen proti Švýcarsku* (stížnost č. 53600/20). Obě komory rozhodnutí soudu označily za „soudcovský aktivismus“. Podle Národní rady „soud svým rozhodnutím překročil meze přípustného právního vývoje a ignoroval švýcarské demokratické rozhodovací procesy“ („der Gerichtshof habe mit dem Urteil die Grenzen der zulässigen Rechtsfortentwicklung überschritten und die demokratischen Entscheidungsprozesse der Schweiz missachtet“). Většina ve švýcarském parlamentu tak nevidí „žádný důvod podniknout další kroky“ na základě

rozhodnutí soudu, protože minulé i současné snahy o klimatickou politiku dle jejího názoru naplňují požadavky na lidská práva stanovené v rozsudku.

[Tisková zpráva Národní rady Federálního shromáždění je dostupná zde.](#)

[Tisková zpráva Rady kantonů Federálního shromáždění je dostupná zde.](#)

Rada EU schválila nařízení o obnově přírody

Dne 17. 6. 2024 Rada EU schválila dlouho projednávaný návrh nařízení o obnově přírody (*Nature Restoration Law*). Nařízení zavádí právně závazné cíle k obnově suchozemských i mořských ekosystémů. Konečné znění nařízení je velkým kompromisem a obsahuje relativně málo právních nástrojů. Přesto je jeho přijetí velkým úspěchem. Pro návrh nakonec hlasovalo 20 členských států (včetně Česka), proti jich bylo 6 (Itálie, Maďarsko, Nizozemsko, Polsko, Finsko a Švédsko) a 1 se zdržel (Belgie). Členské státy, které hlasovaly pro přijetí, představují 66,07 % obyvatel EU (pro přijetí je třeba alespoň 65 %). Nyní nařízení čeká na vyhlášení v Úředním věstníku.

Cesta k přijetí nařízení nebyla vůbec jednoduchá a zejména před volbami do Evropského parlamentu značně posílily hlasy stavící se k návrhu nařízení negativně. Dokonce i poté, co byl kompromisní návrh nejprve schválen Evropským parlamentem, se ukázalo, že v Radě EU není potřebná většina pro schválení. Radě EU se nakonec podařilo návrh schválit i díky hlasování rakouské ministryně životního prostředí Leonore Gewessler. Rakousko původně plánovalo hlasování se zdržet. Rakouská ministryně se však nakonec na poslední chvíli – i pro své svědomí a budoucnost pro svá vnoučata – rozhodla hlasovat pro přijetí návrhu, což následně vyvolalo ústavněprávní spor. Rakouský spolkový kancléř Karl Nehammer tvrdí, že ministryně nebyla oprávněna hlasovat pro přijetí návrhu a Rakousko tak zavazovat. Zároveň oznámil, že ke SDEU podá z toho důvodu žalobu na neplatnost nařízení.

[Tisková zpráva Rady EU je dostupná zde.](#)

[Vojtěch Kotecký: Máme pravidla obnovy přírody. Ale co v nich vlastně je? – Ekolist.cz](#)

[Austria's Action for Annulment – Verfassungsblog](#)

Případ *Finch*: posouzení vlivů záměru získávání fosilních paliv musí zahrnovat též emise vzniklé následným spalováním

Britský *Supreme Court* dne 20. 6. 2024 vynesl zásadní rozsudek [*R (on the application of Finch on behalf of the Weald Action Group) v Surrey County Council and others*, [2024] UKSC 20], v němž vyslovil závěr, že při posuzování vlivů nového záměru spojeného se získáváním (těžbou) fosilních paliv je třeba zohlednit nejen vlivy samotného záměru, nýbrž také emise spojené s následným spalováním těchto paliv [tzn. následné, nepřímé emise (*downstream emissions*), tedy emise *Scope 3*].

Rozsudek se týká výkladu britských *EIA Regulations*, nicméně jeho přesvědčivá argumentace založená na pečlivé práci s relevantními prameny by se patrně mohla obdobně uplatnit i např. při výkladu unijního a vnitrostátního práva v členských státech EU. Ostatně nevládní organizace *ClientEarth* poukázala na to, že k obdobnému závěru již v lednu 2024 v Norsku dospěl (zatím nepravomocně) Okresní soud v Oslu [*Greenpeace Nordic and Nature & Youth v. Energy Ministry (The North Sea Fields Case)*].

Zajímavé také je, že takto přelomový rozsudek přijal britský Nejvyšší soud navzdory tomu, že žádný z jeho soudců se nespécializuje na právo životního prostředí (na něj se specializoval např. Lord Carnwath, který však v roce 2020 odešel do důchodu).

[Plné znění rozsudku *Finch* je dostupné zde.](#)

Lidskoprávní databáze Mezi—soudy

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování ČR před Evropským soudem pro lidská práva spustila nový web [Mezi—soudy](#), jehož cílem je usnadnit pronikání lidskoprávní problematiky včetně judikatury do každodenní praxe soudů, úřadů, advokátů a dalších. Na webu najdete mj.:

- » databázi lidskoprávní judikatury zahrnující rozhodnutí ESLP, Ústavního soudu, Evropského výboru pro sociální práva a lidskoprávních výborů OSN;
- » tematické příručky (včetně příručky k tématu [Znečištění životního prostředí](#));
- » manuál slučitelnosti s EÚLP pro legislativce;
- » další hodnotné zdroje teoretických i praktických informací.

Revize zranitelných oblastí a akčního programu

S účinností od 1. 7. 2024 bylo přijato nařízení č. 193/2024 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, ve znění pozdějších předpisů. Revizi zranitelných oblastí a akčního programu každé čtyři roky vyžaduje nitrátová směrnice (91/676/EHS).

[Nařízení vlády č. 193/2024 Sb. je dostupné zde.](#)

Havarijní novela vodního zákona

Převážně 1. 8. 2024 nabývá účinnosti zákon č. 182/2024 Sb., který novelizuje především zákon o vodách (tzv. havarijní novela). Novela má za cíl zejména lépe předcházet havarijním únikům nebezpečných látek do vod. Za tím účelem novela zřizuje nový registr výpusťů ze zdrojů znečištění do vod povrchových jako informační systém veřejné správy. Novela také zavádí povinnost těch, kdo vypouští odpadní vody s obsahem vybraných závadných látek do vod povrchových, provádět kontinuální sledování znečištění odpadních vod. Novela rovněž zpřesňuje pravomoci a povinnosti orgánů veřejné správy při haváriích.

Kromě toho novela do vodního zákona a do zákona o ochraně přírody a krajiny zavádí vyvratitelnou právní domněnku, že plánování, výstavba, modernizace a provoz zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů, jejich připojení k soustavě a související soustava samotná a skladovací zařízení jsou v převažujícím veřejném zájmu a že slouží veřejnému zdraví a bezpečnosti. To neplatí v případě plánování a výstavby nových obnovitelných zdrojů využívajících energii vodního toku. Domněnka se dále neuplatní na území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, ve zvláště chráněných územích a v lokalitách výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem. Domněnka má provádět směrnici RED III (2023/2413/EU) [obdobnou vyvratitelnou domněnku najdeme také v urychlovacím nařízení OZE (2022/2577/EU)].

[Zákon č. 182/2024 Sb. je dostupný zde.](#)

Novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu

Převážně 1. 7. 2024 nabývá účinnosti zákon č. 183/2024 Sb., který přináší rozsáhlou novelu zákona o ochraně zemědělského půdního fondu a několika dalších zákonů. Hlavním cílem novely je posílit ochranu mimoprodukčních funkcí zemědělské půdy, jakož i krajinných prvků. Za tím účelem novela mj. zpřesňuje pravidla kvalitativní ochrany půdy před ohrožením rizikovými látkami a prvky a před erozí. Dále novela rozšiřuje a zpřesňuje zásady plošné ochrany

zemědělské půdy. Od 1. 1. 2025 (avšak s dlouhým přechodným obdobím do 1. 1. 2035) také bude až na výjimky zakázáno odnímat zemědělskou půdu I. a II. třídy ochrany pro záměry pro obchod nebo skladování o rozsahu větším než 1 ha nebo pro záměry energetického zařízení pro přeměnu energie slunečního záření na elektřinu. Novela zavádí nový režim pro realizaci záměru agrovoltaické výroby elektřiny (tj. fotovoltaické elektrárny realizované tak, že současně umožňuje půdu zemědělsky obhospodařovat), k němuž bude nezbytný souhlas orgánu ochrany zemědělského půdního fondu; pozemek, na kterém bude záměr realizován, ale zůstane součástí zemědělského půdního fondu. Krajinné prvky, jak jsou vymezeny nařízením vlády č. 307/2014 Sb. (tj. meze, terasy, travnaté údolnice, skupiny dřevin, stromořadí, solitérní dřeviny, příkopy a mokřady), budou nově součástí zemědělské půdy. Díky tomu nebude nutné pro jejich realizaci půdu odnímat či měnit její druh.

[Zákon č. 183/2024 Sb. je dostupný zde.](#)

Připravovaná novela zákona o zoologických zahradách

Ve vnitřním připomínkovém řízení je Ministerstvem životního prostředí (s participací ředitelů zoologických zahrad a Ministerstva zemědělství) v současnosti projednávána novela zákona o zoologických zahradách, která by měla stanovit podmínky pro působení jiných zařízení než zoologických zahrad, v nichž by byli vystavováni volně žijící živočichové pro veřejnost.

Společenská rubrika

Dr. Jane Goodall

Světově proslulá britská zooložka Dr. Jane Goodall oslavila v dubnu 2024 své 90. narozeniny. V květnu pak navštívila nejen pražskou zoo, kde pokřtila jedno gorilí mládě jménem Gaia, ale měla asi pro 600 lidí dvouhodinovou přednášku v angličtině ve velké plné aule ČZU na Suchdole. Paní doktorka byla ve fantastické formě a nakonec se dočkala dlouhých a nadšených „*standing ovations*“.

[Záznam přednášky v angličtině s českými titulky je dostupný zde.](#)

CHKO Slavkovský les

CHKO Slavkovský les slaví v letošním roce 50 let od svého vyhlášení (1974). Naše jediná lázeňská CHKO se rozprostírá v „UNESCO trojúhelníku“ světoznámých lázní Karlovy Vary, Mariánské lázně, Františkovy lázně na ploše 606 km². Protékají jí řeky Ohře a Teplá a v jejím znaku je žlutá prha arnika. Správa CHKO sídlí v Mariánských lázních. Jejím prvním a mnohaletým vedoucím byl nedávno zesnulý Ing. Jan Schlossar, kterému byl na Kladské zasazen památný javor klen.

Další informace jsou dostupné na webových stránkách časopisu Arnika.

Zoopark Nehvizdy

Novou, již 28. Ministerstvem životního prostředí licencovanou zoologickou zahradou se v roce 2024 stal „Zoopark Nehvizdy“ v okrese Praha-východ. Jde o menší zoo zaměřenou zejména na avifaunu.

Bližší informace o ní jsou dostupné na jejích webových stránkách.

Rada vědeckých společností ČR

Rada vědeckých společností České republiky, jejímž je naše Společnost členem, tento rok slaví 35 let své existence.

Rádi bychom tímto poděkovali Radě vědeckých společností České republiky a Akademii věd České republiky za dlouhodobou a spolehlivou finanční podporu činnosti naší Společnosti.

Bližší informace o činnosti Rady vědeckých společností jsou dostupné na jejích webových stránkách.

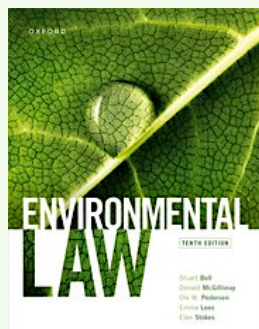

Literatura

Environmental Law (Stuart Bell)

BELL, Stuart – MCGILLIVRAY, Donald – PEDERSEN, Ole – LEES, Emma – STOKES, Elen. *Environmental Law*. 10. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2024.

Známa a léty prověřená učebnice práva životního prostředí z prostředí Spojeného království se dočkala již 10. vydání. Kniha autorského kolektivu pod vedením Stuarta Bella, profesora na Univerzitě v Yorku, je komplexním a aktuálním průvodcem právními předpisy z oblasti životního prostředí.

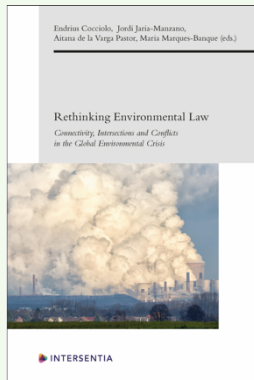
Učebnice je tematicky strukturovaná tak, aby přehledně pokryla základy práva životního prostředí a umožnila studentům rozvíjet kritické myšlení a vysokou úroveň porozumění. Přístupný styl poskytuje jasný obsah vhodný jak pro začínající, tak pro zkušené studenty tohoto oboru. Nabízí důkladné pokrytí oboru s tematickými diskusemi klíčových témat, která představují různé podoblasti práva životního prostředí na národní, evropské i mezinárodní úrovni. Učení usnadňují shrnutí kapitol, případové studie a informační boxy. Součástí textu jsou také otázky pro sebetestování, které pomohou čtenářům upevnit znalosti, a seznamy literatury na podporu dalšího samostudia. K dispozici je také jako e-kniha s interaktivními funkcemi, navigačními prvky a odkazy, které nabízejí další podporu při učení.

Novinky v tomto vydání:

- » analýza vystoupení Spojeného království z EU a jeho dopad na britské právo životního prostředí
- » *Environment Act 2021* a vytvoření Úřadu pro ochranu životního prostředí (*Office for Environmental Protection*).
- » cíl „net zero“ podle *Climate Change Act 2008*
- » nová judikatura včetně případů *Fearn v Tate Gallery*, *Finch a Friends of the Earth v Heathrow Airport*.

[Více informací včetně obsahu a ukázky naleznete na webových stránkách nakladatelství.](#)

Rethinking Environmental Law

COCCIOLO, Endrius – JARIA-MANZANO, Jordi – DE LA VARGA, Aitana – MARQUES-BANQUE, Maria (eds.). *Rethinking Environmental Law : Connectivity, Intersections and Conflicts in the Global Environmental Crisis*. Intersentia, 2024.

Nakladatelství Larcier Intersentia v květnu 2024 vydalo obsáhlý anglický sborník příspěvků od mnoha různých autorů, kteří se zabývají aktuálními problémy práva životního prostředí. Mezi autory je také předsedkyně dozorčí rady naší Společnosti, Eva Balounová.

Kniha nabízí nový vhled do neustále se rozvíjejícího odvětví práva životního prostředí v kontextu rychle se rozšiřující lidské stopy na planetě Zemi. Poukazuje na propojenost různých fyzikálních procesů, jejichž komplexnost představuje velké výzvy pro oblast environmentálních studií, vyžaduje mezioborovou spolupráci a odklon od tradičních právních paradigmat zakořeněných v hranicích jednotlivých jurisdikcí. Text vyzdvihuje, aby právníci a další odborníci spolupracovali a prostřednictvím mezioborového výzkumu hledali účinná řešení aktuálních problémů.

Kniha čerpá z vybraných příspěvků prezentovaných na 9. ročníku European Environmental Law Forum, který se konal v roce 2022 ve španělské Tarragoně.

Kniha je rozdělena do dvou hlavních částí. První se zabývá tématy propojenosti a rozebírá průsečíky mezi změnou klimatu, ztrátou biologické rozmanitosti, znečištěním ovzduší, energetickými systémy, oběhovým hospodářstvím a dalšími. Zkoumá právní rámce, které by se těmto složitým souvislostem přizpůsobily a řešily je, a poskytuje praktické poznatky a doporučení.

Druhá část knihy se zabývá konflikty a třecími plochami a zkoumá výzvy vyplývající ze složité a mnohovrstevnaté povahy vybraných problémů životního prostředí. Rozebírá témata jako technologické inovace, regulatorní požadavky, kompenzace ztrát na životním prostředí a soudní spory v oblasti klimatu.

Tato kniha může sloužit jako komplexní zdroj nových poznatků pro akademiky, odborníky z praxe a kohokoli, kdo se zajímá o roli práva při řešení globálních problémů životního prostředí.

[Kniha je v elektronické formě \(PDF ebook\) zdarma ke stažení zde.](#) Ebook je potřeba vložit do košíku a objednat, odkaz ke stažení poté přijde do e-mailu.

Činnost Společnosti

Zařazení Společnosti mezi připomínková místa MŽP

Ministr životního prostředí vyhověl žádosti naší Společnosti o zařazení mezi nepovinná připomínková místa věcných záměrů a návrhů právních předpisů připravovaných Ministerstvem životního prostředí.

Nové členky

Naše Společnost se rozrostla o dvě nové členky (přijaty byly inovativně hlasováním představenstva na dálku *per rollam*), jmenovitě o:

- » Mgr. Barboru Pospíšilíkovou a
- » Mgr. Kristýnu Královou

Obě jsou doktorandkami na Katedře práva životního prostředí a pozemkového práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Jejich školitelkami jsou doc. JUDr. Ilona Jančářová, Ph.D., a doc. JUDr. Ivana Průchová, CSc. Zároveň obě působí jako asistentky soudců.

Přejeme jim, ať se jim ve Společnosti líbí, a doufáme, že se na činnosti Společnosti budou podílet, např. i článkem do našeho časopisu České právo životního prostředí.

Přijímání dalších členů

Česká společnost pro právo životního prostředí je otevřena přijímání nových členů.

Členem Společnosti se podle stanov může stát fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, je plně svéprávná a bezúhonná, má vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva získané studiem na vysoké škole v České republice (splnění této podmínky lze prominout) a vykonává činnost přímo nebo nepřímo související s právem životního prostředí.

Získávání nových členů je více než žádoucí. Čím více nás bude, tím více činnosti bude naše Společnost moci vyvíjet. Prosíme pomáhejte nám nacházet nové zájemce o právo životního prostředí a ekologii. Děkujeme.

Členská přihláška je dostupná zde. Vyplněnou přihlášku lze zaslat e-mailem k rukám předsedy Společnosti, Prof. Damohorského (damohors@prf.cuni.cz).

Tento Zpravodaj je informačním listem České společnosti pro právo životního prostředí pro její členy a sympatizanty.

Vydavatel:

Česká společnost pro právo životního prostředí,

IČO: 708 50 321,

se sídlem náměstí Curieových 901/7, Staré Město, 110 00 Praha 1,

zapsaná ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl L, vložka 11036.

Toto číslo připravili:

- » Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.,
- » JUDr. Jakub Kanický.

Příspěvky, informace, zprávy a sdělení jsou vítány. Kontaktní adresa: damohors@prf.cuni.cz.

Uzávěrka dalšího čísla: 31. 8. 2024.